

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY

Poslanecká sněmovna

2003

IV. volební období

470

Vládní návrh,

kterým se předkládá Parlamentu České republiky k vyslovení souhlasu s ratifikací Smlouva mezi Českou republikou a Mezinárodní organizací pro migraci, kterou se mění Smlouva o spolupráci mezi Českou republikou a Mezinárodní organizací pro migraci ze dne 15. října 1997, podepsaná v Praze dne 17. června 2003

Návrh

U S N E S E N Í

Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky vyslovuje souhlas s ratifikací Smlouvy mezi Českou republikou a Mezinárodní organizací pro migraci, kterou se mění Smlouva o spolupráci mezi Českou republikou a Mezinárodní organizací pro migraci ze dne 15. října 1997, podepsané v Praze dne 17. června 2003.

Předkládací zpráva pro Parlament České republiky

V roce 1995 se Česká republika stala členským státem Mezinárodní organizace pro migraci (dále jen „IOM“) - odborné organizace, která prostřednictvím svých regionálních poboček zejména pomáhá členským státům navracet migranty do zemí původu a nabízí odborné poradenství v oblasti migrace.

Dne 15. října 1997 pak byla v Praze podepsána Smlouva o spolupráci mezi Českou republikou a Mezinárodní organizací pro migraci (dále jen „Smlouva o spolupráci“), která vstoupila v platnost dne 1. listopadu 1998. Smlouva o spolupráci je rámcovým smluvním dokumentem, který přiznává IOM a jejím úředníkům diplomatické výsady a imunity v České republice a umožňuje IOM v České republice uskutečňovat migrační programy v souladu s jejími požadavky a potřebami.

Dosavadní spolupráci s IOM je třeba hodnotit jako velmi dobrou. V rámci této spolupráce došlo již k realizaci celé řady migračních a repatriačních programů. IOM se například podílela na humanitárních evakuacích a následných repatriacích kosovských Albánců v roce 1999. Již třetí rok probíhá projekt prevence nelegální migrace z Ukrajiny do České republiky a pomoci při vytváření azylové infrastruktury na Ukrajině. Obdobný program pokračuje druhým rokem v Moldavsku. V roce 2002 přibyl projekt podpory dětského centra v Bukurešti a prevence nelegální migrace nezletilých.

Úspěšně probíhá spolupráce Správy uprchlických zařízení Ministerstva vnitra České republiky s pražskou kanceláří IOM v oblasti asistovaných dobrovolných návratů neúspěšných žadatelů o azyl v České republice a pomoci při zajišťování platných cestovních dokumentů a potřebných víz odmítnutých žadatelů o azyl k legálnímu opuštění České republiky a návratu do země původu. V roce 2000 bylo takto repatriováno 318 slovenských občanů, 28 osob do vzdálenějších zemí, v roce 2001 bylo ve spolupráci s IOM repatriováno celkem 120 osob z celkového počtu 449 a v roce 2002 bylo takto repatriováno 700 osob. Současně Ministerstvo vnitra a IOM průběžně zajišťují evakuace ze zdravotních důvodů (např. projekt MEDEVAC – Kosovo), při kterých spolupracují i se zahraničními kanceláři IOM (Priština, Vídeň atd.) při výběru pacientů, zajišťování přepravy a asistenci na letištích.

Vedle repatriačních programů IOM organizovala preventivní kampaň proti obchodování se ženami, kterou v letech 1999 a 2000 zorganizovala ve spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a nevládní organizací La Strada. Kampaň měla za cíl mediálními prostředky zajistit prevenci obchodu se ženami, prevenci násilného nucení k prostituci a osvětu v sexuálně zdravotní oblasti. Na kampani se kromě vyjmenovaných subjektů podílelo také Ministerstvo vnitra.

V souvislosti s rozvíjející a prohlubující se spoluprací s IOM nicméně vyvstala potřeba upravit některé vzájemné závazky týkající se provádění jednotlivých programů v mezinárodních smlouvách vládního nebo resortního charakteru, které by otevřely prostor k prohloubení a zefektivnění dosavadní spolupráce s IOM a které by byly sjednávány na základě Smlouvy o spolupráci. Smlouva o spolupráci však

nepředpokládá možnost sjednání prováděcích ujednání tohoto typu. Jak vyplývá z článku 3 Smlouvy o spolupráci, mají být v případě potřeby podrobnosti spolupráce dojednány mezi smluvními stranami písemnou cestou. Vzhledem k tomu, že na české straně je smluvní stranou Česká republika, mělo by se formálně jednat o smlouvy prezidentského typu, jejichž sjednávání se však v daném kontextu jeví jako neoperativní a neefektivní. Z obsahového hlediska se totiž jedná o prováděcí smluvní dokumenty, které mají charakter mezinárodních smluv, jejichž sjednávání přenesl prezident republiky na vládu a s jejím souhlasem na její jednotlivé členy. Z tohoto důvodu se předkládá změna Smlouvy o spolupráci, která umožní ještě dynamičtější rozvoj vzájemné spolupráce. Změna ustanovení článku 3 Smlouvy o spolupráci umožní, aby byla na jejím základě sjednávána prováděcí ujednání mezi IOM a příslušnými orgány České republiky. Orgány příslušné ke sjednávání prováděcích ujednání oznámí Česká republika IOM diplomatickou cestou po vstupu Smlouvy v platnost. Budou jimi Ministerstvo vnitra, Ministerstvo práce a sociálních věcí a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a pokud prováděcí ujednání budou přesahovat rámec působnosti jednoho ministerstva budou sjednány jako mezinárodní vládní smlouvy.

Z politického hlediska další rozvoj vzájemné spolupráce s IOM v souvislosti s navrhovanou změnou přispěje ke zlepšení migrační situace v České republice. Z mezinárodního hlediska jsou dobrovolné repatriace vysoce podporovaným programem, jehož existence a způsob provádění mají přímý vliv na kredit země. Umožnění realizace dobrovolného návratu do země původu znamená pro konkrétní osoby možnost důstojného ukončení azylového řízení. Vedle toho dobrovolné repatriace cizinců pobývajících nelegálně na území ČR přispějí k vyřešení situace lidí, kteří nemají možnost legalizovat svůj pobyt nebo nedisponují potřebnými prostředky na návrat do země původu.

Z hospodářského pohledu, v souvislosti s realizací dalších projektů zaměřených na dobrovolné návraty, lze v případě žadatelů o azyl, kteří vzali zpět svoji žádost, očekávat snížení nákladů na jejich pobyt v azylových zařízeních, které jsou hrazeny ze státního rozpočtu. Nezanedbatelnou je rovněž pomoc IOM při zajišťování cestovních dokladů při jejich absenci a také možnost zajištění letenky za finančně výhodnějších podmínek.

Česká republika hodlá i nadále spolupracovat s IOM při dobrovolných repatriacích neúspěšných žadatelů o azyl. V této souvislosti se v nejbližší době předpokládá zahájení provádění programu asistence dobrovolných návratů neúspěšných žadatelů o azyl v České republice a asistovaných návratů cizinců, kteří jsou povinni vycestovat z území České republiky. IOM dále ve spolupráci s Úřadem Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) a Ministerstvem vnitra připravuje repatriční projekt zaměřený na občany Moldavska, kteří pobývají na území České republiky nelegálně a jejichž počet v ČR v průběhu posledních let neúměrně vzrostl. Počítá se i s dalšími projekty podle aktuální situace a potřeby. Lze předpokládat, že kromě projektů v gesci Ministerstva vnitra budou některé projekty realizovány také v gesci Ministerstva práce a sociálních věcí a Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy. Ministerstvo vnitra hodlá i nadále spolupracovat s IOM v oblasti boje proti obchodování s lidmi, zejména se ženami a dětmi. Rovněž Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy zamýšlí pokračovat ve spolupráci s IOM v oblasti prevence obchodu se ženami s tím, že naváže na dosavadní zkušenosti s preventivní akcí (La

Strada) realizovanou již v roce 1999. Možnost sjednávat konkrétní prováděcí ujednání resortního charakteru, event. ujednání, na jejichž provádění se bude podílet více rezortů (komentář viz výše), jim pak umožní rychle reagovat na nově vznikající potřeby.

Náklady spojené s prováděním jednotlivých projektů budou hrazeny z rozpočtových prostředků Ministerstva vnitra, Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, z prostředků IOM, UNHCR, případně jiného subjektu v závislosti na povaze konkrétního projektu.

Předkládaná Smlouva je v souladu s českým právním řádem, obecně uznávanými zásadami mezinárodního práva a závazky převzatými z jiných mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána.

Smlouva vyžaduje vyslovení souhlasu Parlamentu České republiky a následně ratifikaci prezidentem republiky, neboť mění Smlouvu o spolupráci, která byla s ohledem na zakotvení institutu výsad a imunit pro úředníky IOM v České republice schválena Parlamentem České republiky.

Vláda souhlasila se sjednáním Smlouvy svým usnesením č. 249 ze dne 12. března 2003. Smlouvu podepsali dne 17. června 2003 za Českou republiku Miloslav Koudelný, 1. náměstek ministra vnitra, za IOM Irena Vojáčková-Sollorano, vedoucí mise IOM Vídeň.

V Praze dne 12. března 2003

Předseda vlády
PhDr. Vladimír Špidla v.r.